

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ก้านันสุเทพ” ในฐานะนักสื่อสารรณรงค์ทางการเมือง จากมุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่แบ่งการวิจัยเป็นสองขั้นตอน โดยเริ่มต้นทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ที่มีการนำเสนอผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ และโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) เกี่ยวกับบทบาทนักสื่อสารของ “ก้านันสุเทพ” โดยวิเคราะห์จากมุมมองผู้ใกล้ชิดที่ร่วมเคลื่อนไหวกับ “ก้านันสุเทพ” มุมมองภายนอกของนักข่าวสายการเมือง มุมมองนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ แล้วทำการวิเคราะห์ ประมวลผล และนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง แนวคิดการรณรงค์ ทฤษฎีสัญญาวิทยา ทฤษฎีการโน้มน้าวใจ ทฤษฎีการโฆษณาชวนเชื่อ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ และทฤษฎีความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร/ผู้รับสาร ผนวกเข้ากับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษา “ก้านันสุเทพ” ในฐานะนักสื่อสารรณรงค์ทางการเมืองนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ เพื่อตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วย (1) เพื่อศึกษากลยุทธ์และปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในแก่นักสื่อสารรณรงค์ทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” จากมุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ ตลอดจนบุคคลผู้ใกล้ชิดที่มีส่วนร่วมในการรณรงค์ (2) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และบทบาทนักรณรงค์การสื่อสารทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. กลยุทธ์การสื่อสารในแก่นักสื่อสารรณรงค์ทางการเมือง

จากการศึกษาด้านกลยุทธ์การสื่อสารในแก่นักสื่อสารรณรงค์ทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” ได้จำแนกนำเสนอตามคุณลักษณะจากทฤษฎีความน่าเชื่อถือผู้ส่งสาร(Source credibility) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 คุณลักษณะผู้ส่งสาร

1.1.1 ด้านความน่าไว้วางใจ น่าเชื่อถือ (Trustworthiness)

ผลการศึกษาคณะคุณลักษณะของผู้ส่งสารในด้านความน่าไว้วางใจ น่าเชื่อถือ (Trustworthiness) สามารถสรุปได้ว่า สิ่งที่ทำให้มวลชนเกิดความเชื่อถือ และไว้วางใจ ในตัว“กำนันสุเทพ” ส่วนหนึ่งมาจากบุคลิก และความเป็นผู้นำ ของการเป็นนักการเมืองรุ่นเก่า ที่มีทั้งอำนาจและบารมี กล่าวหาญ จริ่งใจ พูดคำไหนคำนั้น มีความละเอียดรอบคอบ และไม่ผิดสัญญากับมวลชน รวมถึงการทุ่มหมัดหน้าตัด ประกาศลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตัดขาดไม่ยุ่งเกี่ยวกับพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ขอรับตำแหน่งใดๆทางการเมืองอีกต่อไป และสร้างสถานะใหม่ให้ตัวเองจากนักการเมืองมาเป็นเป็นลุงกำนันของมวลชน อีกทั้งยังพิสูจน์ให้มวลชนเห็นถึงความจริงใจ เช่น การขายทรัพย์สินส่วนตัวมาเป็นทุนในการต่อสู้ เดินเท้าณรงค์ออกพบปะมวลชนทั่วกรุงเทพฯ จากเช้าจรดค่ำอย่างสม่ำเสมอ และมีความรับผิดชอบต่อการชุมนุม ยอมเสี่ยงชีวิตร่วมกับมวลชน ดูแลผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิต ฯลฯ นอกจากนี้ความน่าไว้วางใจที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งยังสะท้อนได้จากจำนวนผู้ชุมนุมที่ออกมาร่วมเคลื่อนไหวกับ กปปส. มากที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทย และยอดเงินบริจาคที่ได้รับ การสนับสนุนจากแนวร่วมและประชาชนโดยทั่วไป ขณะที่นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์บางคน วิเคราะห์ว่า ความน่าเชื่อถือเกิดจากการที่ “กำนันสุเทพ” เป็นตัวแปรสำคัญในขบวนการทางการเมือง และพรรคประชาธิปัตย์ ที่สามารถประสานงานและจัดตั้งมวลชนให้มาร่วมชุมนุมได้

1.1.2 ด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ (Expertness)

ผลการศึกษาด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ (Expertness) สรุปได้ว่า ในการชุมนุมครั้งนี้ “กำนันสุเทพ” ได้นำความรู้ความเชี่ยวชาญ จากการเป็นนักการเมืองอาชีพมาหลาย 10 ปี และประสบการณ์จากการเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลมืออันดับต้นๆของประเทศ จึงมีความเชี่ยวชาญในการเข้าหามวลชน สร้างเสียงสนับสนุน อีกทั้งยังมีทักษะด้านการโน้มน้าวใจ เนื่องจากเคยเป็นนักปราศรัยหาเสียง และนักปราศรัยในสภามานาน ขณะที่ม็อบนักข่าวสายการเมืองบางคนมองว่า ความน่าเชื่อถือของการขึ้นมาเป็นแกนนำ กปปส. เกิดจากต่างตอบแทนในช่วงที่ “กำนันสุเทพ” เป็นนักการเมือง ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการประสานงานกับเครือข่ายของตัวเอง หัวกะเนน และเครือข่ายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เชื่อมโยงกับกลุ่มต่างๆ

1.1.3 ลักษณะความเป็นพลวัต มีชีวิตชีวา ขวนสนใจ (Dynamism)

การศึกษาในด้านลักษณะความเป็นพลวัต มีชีวิตชีวา ขวนสนใจ (Dynamism) สรุปได้ว่า “กำนันสุเทพ” ได้ให้ความสำคัญกับแสดงออกทางด้านอารมณ์ประกอบการชุมนุม เพื่อโน้มน้าวใจ และเชื่อมต่อกับความรู้สึกของมวลชน หรือผู้รับสารทั่วไป โดยจะมีการปรับเปลี่ยนอารมณ์ที่

สอดคล้องไปสถานการณ์ เช่น การชูแขนขวาประกอบเพลงสู้ไม่ถอยไปพร้อมกับมวลชน และการ
หลังน้ำตาให้กับผู้ที่เสียชีวิต หรือบาดเจ็บ เพื่อสร้างความฮึกเหิมในกลุ่มผู้ชุมนุม ซึ่งกลยุทธ์เหล่านี้
ล้วนส่งผลให้ผู้ชุมนุมเกิดความไว้วางใจในตัว “ก้านันสุเทพ” มากขึ้น

1.2 กลยุทธ์ด้านการสื่อสาร

1.2.1 วาทศิลป์ คำพูด วิชชุค อวัจนภาษา

จากการวิเคราะห์ วาทศิลป์ คำพูด วิชชุค อวัจนภาษา ของ “ก้านันสุเทพ” สรุปได้ว่า เป็น
อีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลยุทธ์ด้านการสื่อสารมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีทักษะการใช้วาทศิลป์ที่
โดดเด่นในหลายด้าน โดยเฉพาะประเด็นด้านเนื้อหา ที่ยืนยันเป้าหมายการต่อสู้ด้วยความชัดเจน
หนักแน่น เข้าใจง่าย และตอกย้ำซ้ำๆอยู่ตลอดเวลา ปลุกฝังความคิดว่า การเคลื่อนไหวครั้งนี้ เป็น
การต่อสู้ของมวลมหาประชาชน เพื่อปกป้องประเทศชาติ สถาบันเบื้องสูง และอนาคตของลูกหลาน
ด้วยวิธีการที่สันติอหิงสา ปราศจากการใช้อาวุธ แต่ในมุมมองของนักข่าวสายการเมืองบางคน มอง
ว่า เนื้อหาสารที่ “ก้านันสุเทพ” สื่อสารไปยังมวลชน ไม่ได้มีการเปิดข้อมูลใหม่ด้วยประเด็นที่
น่าสนใจ นอกจาก 3 เรื่องหลัก คือ การคอร์รัปชั่นของรัฐบาล การปฏิรูปประเทศ และการโจมตี
ระบอบทักษิณ อีกทั้งการปราศรัยในบางประเด็นก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จ แต่กลับทำให้เสียแนว
ร่วม

ส่วนวิธีการสื่อสาร มีการนำหลักจิตวิทยามวลชนมาใช้ ผ่านอวัจนภาษา ที่เรียบง่าย มี
พลัง ไม่ซับซ้อน หรือยากต่อการตีความ โดยระหว่างการสื่อสารมีการใช้น้ำเสียง ท่วงท่า สีตา ผ่าน
ลูกเล่น หรือพฤติกรรมบางอย่าง ทำให้มวลชนมีอารมณ์ร่วมและคล้อยตาม เช่น การเดินและร้อง
เพลงบนเวทีปราศรัย รวมถึงการหลังน้ำตาให้กับผู้ที่เสียชีวิต หรือบาดเจ็บจากการชุมนุม
ขณะเดียวกัน “ก้านันสุเทพ” ยังมีการสื่อสารผ่านความเชื่อบางอย่างที่เป็นนามธรรม ทำให้มวลชน
เกิดความฮึกเหิม หรือมีอารมณ์ร่วมตามไปกับภาษาที่สื่อสารอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ช่วยเสริมให้การสื่อสารของ “ก้านันสุเทพ” ประสบความสำเร็จ
นั่นก็คือ การบริหารจัดการการสื่อสารเชิงบูรณาการอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องไปในทิศทาง
เดียวกัน ทั้งประเด็นที่สื่อสารบนเวที ลักษณะการพูด กิจกรรมที่เคลื่อนไหว รวมถึงการสื่อสารกับ
สื่อมวลชน และโซเชียลมีเดีย ฯลฯ โดยเนื้อหาที่สื่อสารในภาพรวม จะมุ่งเน้นให้คนสัมผัสได้ และ
รู้สึกมีความหวังกับการเคลื่อนไหวของ กปปส. ว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องชอบธรรมและ
สร้างสรรค์ เพื่อเรียกความเชื่อมั่น ความศรัทธา และรักษาพลังของมวลชนเอาไว้

1.2.2 การใช้ สัญลักษณ์ สร้างความหมาย

จากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสาร สรุปได้ว่า “ก้านันสุเทพ” มีการใช้สัญลักษณ์สร้าง
ความหมาย เพื่อตอกย้ำเป้าหมายในการชุมนุม สร้างพลังและความตื่นตัวให้มวลชนเข้าร่วมการ

เคลื่อนไหวในหลายด้าน ประกอบด้วย กลุ่มสัญลักษณ์ที่เป็นคำพูด หรือวาทกรรม ซึ่งตลอดการชุมนุมของ กปปส. มักมีการผลิตขึ้นมาเป็นระยะๆ ผ่านการปราศรัยของ “ก้านันสุเทพ” และกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่างๆ อีกทั้งยังมีการผลิตซ้ำผ่านสื่อ ทั้งสถานีโทรทัศน์ช่องบอลลูน และสถานีโทรทัศน์ที่เป็นเครือข่าย กปปส. รวมถึงสื่อออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงมวลชนอย่างทั่วถึงอีกด้วย เช่น คำว่า เช่น การเรียกตัวนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ด้วยคำว่า “ก้านันสุเทพ” การเรียกกลุ่มผู้ชุมนุมว่า “มวลมหาประชาชน” การเรียกเป้าหมายการชุมนุมว่า “ชัตดาวน์กรุงเทพ” และ “ริสตาาร์ทไทยแลนด์ปฏิรูปประเทศไทย” ฯลฯ สำหรับสัญลักษณ์ที่เป็นบทเพลงประกอบการชุมนุม ส่วนใหญ่ก็เป็นเพลงปลุกใจในประวัติศาสตร์ที่เคยใช้ในการต่อสู้กับอำนาจรัฐในหลายเหตุการณ์สำคัญมาก่อน เช่น เพลงสู้ไม่ถอย เพลงตื่นเถิดไทย และเพลงมาร์ชประชาชนเดิน

ในกลุ่มที่เป็นสิ่งของและวัตถุ มีสัญลักษณ์ที่ทรงพลังอย่างมากอยู่ 2 ประเภท ก็คือ ธงชาติไทย และนกหวีด ในส่วนของ ธงชาติไทย จากเดิมที่หมายถึงความเป็นชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ แต่การชุมนุมครั้งนี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ของกลุ่ม กปปส. นอกจากธงชาติจะเป็นสัญลักษณ์ที่ก้านันสุเทพ และ กปปส. พยายามสื่อสารว่า เป็นศูนย์รวมจิตใจของทุกคน การต่อสู้ครั้งนี้ก็เพื่อปกป้องชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ไม่ได้เป็นการต่อสู้เพื่อ “ก้านันสุเทพ” หรือ ใครคนใดคนหนึ่งแล้ว ธงชาติยังถูกแทนความหมาย ของความเป็นกลุ่มก้อนพรรคพวกเดียวกันกับ กปปส. อีกด้วย ยกที่กลุ่มเห็นต่างจะหาเหตุผลมาหักทวน และด้วยธงชาติเป็นอุปกรณ์ที่หาง่าย จึงมีการนำมาผลิตเป็นสิ่งของและวัตถุหลากหลายชนิด เช่น เสื้อ ริสแบน(ห่วงรัดข้อมือ) ริปปิ้น(แถบผ้า)ผูกข้อมือ และที่คาดผม ฯลฯ

ส่วน นกหวีด ก็เป็นสัญลักษณ์ของการเรียกรวมพล เมื่อมีเหตุผิดปกติเกิดขึ้นในบ้านเมือง สัญลักษณ์เดิมของ นกหวีด เป็นเพียงอุปกรณ์ที่กรรมการใช้ในการตัดสินกีฬา ปลูก.ใช้ในการโบกรถ หรือช่วงหนึ่งตำรวจใช้ในการรณรงค์ให้ผู้หญิงพกติดตัว เพื่อเป่าส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือ กรณีมีเหตุอันตรายเกิดขึ้น แต่ในการชุมนุมครั้งนี้ นกหวีด ได้กลายอาวุธประจำกายของ “ก้านันสุเทพ” รวมทั้งเป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ของ กปปส. ที่ต้องการส่งสัญญาณว่า ประชาชนตื่นรู้ และตื่นตัวแล้ว ขณะนี้ได้มีการทุจริตรื้อรื้อขึ้นเกิดขึ้น ถึงเวลารวมพล รกทวยความหมายอำนาจจากมือรัฐในเชิงสัญลักษณ์มาไว้ในมือประชาชนเพียงชั่วครา ด้วยวิธีการที่สันติ อหิงสา สัญลักษณ์ของ นกหวีด ในเมืองไทยเริ่มเปลี่ยนไป จากการที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้กำหนดให้ใช้เป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ตั้งแต่เริ่มแรก โดยนำแนวคิดมาจาก “ราล์ฟ เนเดอร์” (Ralph Nadar) นักกฎหมาย นักเขียนและนักต่อสู้เพื่อสังคมชาวอเมริกัน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของอเมริกา ในปี ค.ศ. 1970 เขาได้ตัดสินใจเป่านกหวีดในสภา เพื่อเตือนรัฐบาลที่เริ่มมีพฤติกรรมทุจริต

ในการบริหารบ้านเมือง คำว่า Whistleblower แปลตรงตัวได้ว่า “คนเป่านกหวีด” ซึ่งคนเป่านกหวีดเปรียบเสมือนผู้มีหน้าที่แจ้งว่า มีการกระทำที่ส่อไปในทางผิดกฎหมายเกิดขึ้น

สัญญาณด้านอวัจนภาษา ของ “ก้านันสุเทพ” มีทั้งภาพของความทุ่มเทเสียดระหว่างเป็นแกนนำ กปปส. ซึ่งเปลี่ยนไปจากสมัยที่เคยเป็นนักการเมือง สามารถเรียกความเชื่อมั่น และความไว้วางใจ จากมวลชนได้เป็นจำนวนมาก เช่น การเดินเท้าณรงค์ให้ชาวกรุงเทพฯ ออกมาร่วมชุมนุมเป็นระยะทางไกล วันละหลาย 10 กม. การกินข้าวเที่ยงพร้อมกับผู้ชุมนุมบนท้องถนน รวมถึงสีผิวที่ดูเข้มขึ้น หรือ ไหม้เกรียม จากการตากแดดระหว่างเดินณรงค์ ฯลฯ บุคลิกของ “ก้านันสุเทพ” หลังจากมาเป็นแกนนำการชุมนุม ภาพของการเป็นคนคู่คี่ เอาใจจริงเอาใจ เต็มใจใจถึงฟังได้ ก็เด่นชัดมากขึ้นกว่าสมัยเป็นนักการเมืองเช่นกัน ขณะเดียวกันในบางช่วงเวลา “ก้านันสุเทพ” ก็มีมุมของความอ่อนโยน เรียกความสนใจจากมวลชนให้มีอารมณ์ร่วมได้ไม่น้อย อย่างเช่น การร้องไห้บนเวทีปราศรัย ในวันที่เกิดเหตุปะทะเปิดใส่ขบวนผู้ชุมนุม ที่บริเวณถนนบรรทัดทอง จนมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก

นอกจากมีการใช้ สัญณะ ในรูปแบบต่างๆแล้ว กิจกรรมการชุมนุมใหญ่แต่ละครั้งก็ถูกสร้างความหมาย โดยการอ้างอิงกิจกรรมแต่ละครั้งให้เกิดพลังความรู้สึกมีส่วนร่วม เนื่องจากการชุมนุมของ กปปส. เป็นการชุมนุมที่ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ ฉะนั้นการที่จะรักษาพลังมวลชนเอาไว้ให้ได้ จึงต้องปรับแผนการชุมนุมให้สอดคล้องกับวิถีของคนกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นกลุ่มหลักที่เข้าร่วมชุมนุม และยังคงต้องทำมาหากิน ด้วยการกำหนดวันนัดชุมนุมใหญ่ ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น 24 พ.ย. 56 วันมวลมหาประชาชน คนไทยหัวใจเกินล้าน 9 ธ.ค. 56 รวมพลังกันทุกสายเดินหน้าไปทำเนียบรัฐบาล 22 ธ.ค.56 วันทดสอบขีดความสามารถกรุงเทพ ตั้งเวที 4-5 จุด 13 ม.ค.57 วันขีดดาวกรุงเทพ ตั้งเวที 7 แห่งทั่วกรุงเทพ หลังจากนั้นก็มีการนัดแสดงพลังกันอยู่เป็นระยะๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงกิจกรรมการเดินเท้าณรงค์ไปยังจุดต่างๆ แล้วมีคนร่วมบริจาคเงินให้กับ กปปส. จนเป็นสัญญาณที่มีคนร่วมบริจาคตามทุกครั้งอีกด้วย

1.2.3 การสร้างสารเพื่อโน้มน้าวใจ

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ในการชุมนุมของ กปปส. “ก้านันสุเทพ” ได้นำแนวคิดการสร้างจุดดึงดูดใจในตัวสาร (Message Appeals) มาโน้มน้าวใจมวลชนให้เข้าร่วมการชุมนุมในหลายด้าน ที่ปรากฏชัด คือ การใช้จุดดึงดูดใจให้เกิดความกลัว (Fear Appeals) เช่น เรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน การจางจ้วงสถาบันเบื้องสูง และความน่ากลัวของระบอบทักษิณ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยการสื่อสารส่วนใหญ่มักอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความเกลียดและความกลัวให้กับมวลชน ซึ่งมีอิทธิพลมากในแง่ของจิตวิทยามนุษย์

การใช้จุดดึงดูดโดยใช้อารมณ์ (Emotional Appeals) ก็เป็นอีกหนึ่งเทคนิคสำคัญที่นำมาใช้ชักจูงมวลชนให้มีอารมณ์ร่วมไปกับแนวทางการต่อสู้ของ กปปส. โดยเฉพาะเรื่องทะเลเถียงอ่อนต่อความรู้สึกของผู้ชุมนุม เช่น ความสูญเสีย และการถูกเอาเปรียบจากนโยบายของรัฐ แต่ในมุมมองของกลุ่มคนใกล้ชิดที่ร่วมชุมนุม มองว่า จุดดึงดูดโดยใช้อารมณ์ที่มีประสิทธิภาพของ “ก้านันสุเทพ” คือ การเข้าใจอารมณ์ของมวลชน ไม่ทำให้รู้สึกแปลกจากผู้นำการชุมนุม และการปลุกกระแสอารมณ์ร่วมด้วยการเดินเท้าณรงค์เกือบทุกวัน ส่วนนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ มองว่า สิ่งดึงดูดอารมณ์ของผู้ชุมนุมให้มีพลังร่วม มาจากการสื่อสารที่เข้าใจง่าย การกำหนดเป้าหมายการชุมนุมที่ชัดเจน และการสร้างข้อความสำคัญในการชักจูงมวลชน ขณะที่คอลัมน์истจากสื่อสำนักต่างๆ ที่สะท้อนผ่านบทความ มองว่า จุดดึงดูดอารมณ์ คือ วิธีการปราศรัยของ “ก้านันสุเทพ” โดยใช้เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้มวลชนรู้สึกมีอารมณ์ร่วมคล้อยตาม เช่น การยกตัวอย่างของเด็กและคนแก่จากต่างจังหวัด ที่เขียนจดหมายมาให้กำลังใจ พร้อมกับเสียสละส่งเงินเก็บส่วนตัวที่มีอยู่เพียงเล็กน้อยให้มาเป็นทุนในการต่อสู้

นอกจากนี้ “ก้านันสุเทพ” ยังใช้จุดจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ (Motivational Appeals) ในอีกหลายด้าน เพื่อโน้มน้าวใจมวลชน ที่ปรากฏชัด คือ การกำหนดประเด็นใหม่ๆ เพื่อสร้างกระแสการชุมนุมให้อยู่ในความสนใจของสังคมตลอดเวลา ผ่านการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ และการนัดชุมนุมใหญ่อยู่ระยะๆ โดยไม่บอกแนวทางการเคลื่อนไหวล่วงหน้า กระตุ้นให้คนอยากรู้จึงต้องออกมาร่วมชุมนุม รวมทั้งการบริหารจัดการการชุมนุม ที่รองรับกับกลุ่มคนชั้นกลาง ในรูปแบบที่มีความปลอดภัย อาหารดี คนตรีไฟเราะ เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ ได้ขึ้นปราศรัย และมีการเชิญศิลปินดาราคณมีชื่อเสียงมาร่วมชุมนุม ซึ่งเป็นเสมือนแม่เหล็กอย่างดีในการชักจูงมวลชน

1.2.4 การโฆษณาชวนเชื่อ

ในการชุมนุมของ กปปส. “ก้านันสุเทพ” ได้นำเทคนิคการโฆษณาชวนเชื่อเข้ามาปรับใช้เพื่อโน้มน้าวใจมวลชนในหลายด้าน สรุปได้ดังนี้

การตั้งชื่อให้ฉายา (Name Calling) นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ว่า “ก้านันสุเทพ” แม้จะมีนักข่าวสายการเมืองบางคน มองว่า เป็นตำแหน่งนักการเมืองท้องถิ่น ที่ให้ความรู้สึกใกล้ชิดเป็นกันเองเสมือนคนในครอบครัว แต่ในมุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ รวมถึงคอลัมน์истจากสื่อสำนักต่างๆ ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การตั้งฉายา “ก้านันสุเทพ” เป็นการสร้างภาพตัวแทนของมวลชน และชาวบ้านในชนบท เพื่อลบภาพของความ เป็นนักการเมืองที่ถูกตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันในหลายคดี ให้กลายเป็นลุงก้านันที่ใจดี ต่อสู้เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง สอดคล้องกับกลุ่มคน

ใกล้ชิดที่ร่วมชุมนุม ซึ่งเปิดเผยว่า การตั้งฉายานี้ เปรียบเสมือนการรีแบรนด์สินค้าใหม่ เพราะภาพพจน์เดิมมีข้อครหาเกี่ยวกับการทุจริตเป็นอุปสรรคในการเรียกความศรัทธาจากประชาชน

การสร้างความจริงสวยหรู ดิเล็ค สมบูรณ์แบบ (Glittering Generality) ตลอดจนการชุมนุม “ก้านันสุเทพ” มีการกล่าวอ้างถึงความจริงอันสวยหรู ให้มวลชนรู้สึกมีความหวัง และฮึกเหิม จูงใจด้วยหลากหลายประเด็น เช่น หากขจัดระบอบทักษิณให้หมดไปได้ จะร่วมกันสร้างประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างแท้จริง พร้อมกับปฏิรูปประเทศให้เสร็จสิ้นภายใน 18 เดือน โดยที่ตัว “ก้านันสุเทพ” จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับตำแหน่งใดๆ ในทางการเมือง ใช้บุคคล สถาบัน รองรับความน่าเชื่อถือ (Testimonail) การเคลื่อนไหวในหลายครั้งมีการออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสถาบันกษัตริย์ ซึ่งเป็นศูนย์จิตใจรวมของประชาชน โดยกล่าวอ้างว่าเป็นการแสดงความรักภักดี

นอกจากนี้ยังมีการ เลือกสรรเฉพาะหลักการ ความเห็น ความเชื่อ ข้อเท็จจริง หลักฐาน เหตุผล มาใช้อ้างเพื่อประโยชน์ตนเอง (Card Stacking) สังเกตได้จากการปราศรัยของ “ก้านันสุเทพ” มีการนำหลักฐาน และข้อเท็จจริงมาอ้างเพื่อประโยชน์ของตนเองในหลายด้าน เช่น การนำประเด็นเรื่องการคอร์ปชั่นของรัฐบาลยิ่งลักษณ์มาเป็นจุดขายจนประสบความสำเร็จ การบอกผู้ชุมนุมว่า ตัวเองไม่ใช่ผู้ชี้นำ เป็นเพียงร่างทรงที่มาทำหน้าที่แทนมวลมหาประชาชนเท่านั้น การต่อสู้ครั้งนี้เดิมพันด้วยอนาคตของประเทศ และอนาคตลูกหลานของทุกคน พร้อมทั้งย้ำว่า เป็นการต่อสู้ที่สันติ อหิงสา และปราศจากการใช้อาวุธ

1.2.5 การปลุกฝังวัฒนธรรมต่อต้าน

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ในการชุมนุมครั้งนี้ “ก้านันสุเทพ” มีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารด้วยการปลุกฝังวัฒนธรรมต่อต้าน/ ขัดขึ้น เพื่อทำลายความชอบธรรมของอำนาจรัฐและระบบที่มีอยู่ รวมทั้งเพื่อระดมมวลชน สร้างความเชื่อชุดใหม่ ที่สอดคล้องกับทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ในหลายด้าน เช่น การประกาศกดดันให้หยุดงาน ชะลอการจ่ายภาษี ดัดธงชาติ และพจนกหวีดไปทุกที่ ถ้าพบนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรี ให้เป่านกหวีดใส่หน้า ปฏิเสธการเจรจา ยึดศูนย์ราชการฯ ปิดกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ รวมถึงสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี และการเรียกร้องให้ปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง ฯลฯ แต่การใช้กลยุทธ์การสื่อสารโดยปลุกฝังวัฒนธรรมวัฒนธรรมต่อต้านในบางประเด็นก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังทำให้เสียแนวร่วม เช่น การขัดขวางการเลือกตั้ง ชูธงต้องการปฏิรูปก่อน ซึ่งขัดแย้งกับระบอบประชาธิปไตย และยากที่จะตอบคำถามกับนานาชาติ

1.3 ด้านการใช้ช่องทางการสื่อสาร

ช่องทางการสื่อสารที่“ก้านันสุเทพ” ใช้ในการขับเคลื่อนมวลชน สรุปได้ว่า มีทั้งสื่อในกำกับของเครือข่าย กปปส. เช่น สถานีโทรทัศน์ดาวเทียมช่องบลูสกาย ที่มีการถ่ายทอดความเคลื่อนไหวตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึงสถานีโทรทัศน์ที่เป็นเครือข่ายพันธมิตรกัน เช่น ช่องทีนิวส์ ช่องเอเอสทีวี และช่องของกองทัพธรรม ซึ่งเข้าถึงประชาชนทั้งในกรุงเทพฯ และในต่างจังหวัด ช่วยตอกย้ำเป้าหมายการต่อสู้ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน กปปส. ยังใช้วิธีการทำลายความน่าเชื่อถือของสื่อกระแสหลัก เพื่อให้คนที่เห็นด้วยกับ กปปส. หรือ มีจิตใจโน้มเอียงกับมาทางเดียวกัน หันมาดูสื่อในกำกับที่ กปปส. มีอยู่

อีกหนึ่งสื่อที่อยู่ในการกำกับของ กปปส. คือ การใช้โซเชียลมีเดีย ซึ่งมีพลังในการสื่อสารอย่างมาก เนื่องจากสื่อสารได้ง่าย เข้าถึงมวลชนได้ทุกระดับ มีการตอบโต้ ผลิดวาทกรรมต่างๆ แล้วเผยแพร่กระจายได้เป็นจำนวนมากภายในเวลาอย่างรวดเร็ว ผ่านทวีเตอร์ อินสตราแกรม เฟซบุ๊ก ที่มีทั้งหน้าแฟนเพจของ กปปส. เพจของ“ก้านันสุเทพ” เพจของเอกนัฏ พร้อมพันธุ์ และแกนนำคนอื่นๆ ซึ่งมีการสื่อสารอัปเดตความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังรวมถึงแนวร่วม และประชาชนทั่วไปที่สื่อสารให้การสนับสนุน กปปส. โดยผ่านช่องทางเดียวกันนี้อีกด้วย

ส่วนการใช้สื่อมวลชนที่อยู่นอกเหนือการกำกับของ กปปส. ก็เป็นกลยุทธ์การสื่อสารที่“ก้านันสุเทพ” ให้ความสำคัญเช่นกัน โดยมีการกำหนดวาระให้ตนเองตกเป็นข่าวอยู่ตลอดเวลา ผ่านการเคลื่อนไหวรูปแบบต่างๆ กระตุ้นให้สื่อสำนักต่างๆ หันมาสนใจและนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น การปราศรัยประกาศทำทีในแต่ละวัน การนัดชุมนุมใหญ่ การสร้างกิจกรรมดึงดารานักแสดงและคนมีชื่อเสียงเข้าร่วม การเดินเท้าณรงค์ไปยังสถานที่สำคัญในจุดต่างๆ เกือบทุกวัน การรับลูกเคลื่อนไหวลือไปกับประเด็นที่สื่อมวลชนนำเสนอ และการกดดันสื่อมวลชนกระแสหลักให้ถ่ายทอดการเคลื่อนไหวของ กปปส. อยู่เป็นระยะๆ ฯลฯ

1.4 ด้านกลยุทธ์ผู้รับสาร

ในแง่ของผู้รับสาร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า “ก้านันสุเทพ” หรือ กปปส. มีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารผ่านผู้รับสาร เพื่อชักจูงมวลชนในหลายมิติ อาทิ การกำหนดเป้าหมายของการสื่อสาร กระตุ้นให้เข้าร่วมการชุมนุม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการณรงค์ เช่น การประกาศขีดเส้นตาย กำหนดวันเผด็จศึกอยู่เป็นระยะๆ การนัดชุมนุมใหญ่ การตั้งเป้าจำนวนคนเข้าร่วมชุมนุม และตั้งเป้าปิดสถานที่ราชการที่สำคัญ เช่น ทำเนียบ และกระทรวงมหาดไทย ฯลฯ นอกจากนี้ในการเคลื่อนไหวยังมี การใช้เครือข่ายทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น การสื่อสารผ่านผู้นำความคิด / การสื่อสารสองทอด ผ่านเครือข่ายต่างๆ เช่น อดีต ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ทั้ง 8 คนที่ลาออกมาร่วมเป็นแกนนำ กลุ่มเครือข่าย ‘ปัญญาชน’ ทั้งอาจารย์มหาวิทยาลัย แพทย์ พยาบาล นักธุรกิจ รวมไปถึง

ศิลปินดาราทึ้นนอกจากเข้าร่วมการประชุมแล้ว ยังแสดงสัญลักษณ์สนับสนุนด้วยการโพสต์ภาพ และแชร์ข้อความให้แง่คิดผ่าน โซเชียลมีเดียช่องทางต่างๆ

ขณะเดียวกัน ยังมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นๆที่มีเป้าหมายเดียวกัน เพราะการนำมวลชนเพียงลำพังของ “ก้านันสุเทพ” อาจไม่มีพลังมากพอที่จะทำให้การเคลื่อนไหวครั้งนี้ประสบความสำเร็จ หรือชุมนุมมาได้ยาวนานถึงเกือบ 7 เดือน หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ที่มีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามองค์ประกอบของการณรงค์ โดยนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการ และกลุ่มคนใกล้ชิดที่ร่วมชุมนุม ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าเครือข่ายหลักๆที่สนับสนุนการเคลื่อนไหวของ กปปส. มีทั้ง ชนชั้นนำ ชนชั้นกลาง เครือข่ายของนักธุรกิจ และนักการเมืองที่ได้ประโยชน์จากการชุมนุม ฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ รวมไปถึงเครือข่ายดั้งเดิม เช่น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย และกองทัพธรรม รวมทั้งภาคประชาสังคม นักวิชาการ ข้าราชการ สื่อมวลชน และแนวร่วมที่คอยอำนวยความสะดวกช่วยเหลือแบบไม่เปิดเผยสถานะ ฯลฯ

ทั้งนี้ มีนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์บางคน ย้ำว่า การเคลื่อนไหวของ “ก้านันสุเทพ” เป็นการจัดตั้งร่วมกันจากหลายฝ่าย เชื่อมโยงกันด้วยผลประโยชน์ทางการเมือง และทางเศรษฐกิจ ส่วนหนึ่งเป็นชนชั้นนำ และบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม ซึ่งเป็นเสมือนแม่เหล็กอย่างดี ในการชักจูงมวลชน อย่างไรก็ตาม ยังมีการนำกลยุทธ์การสื่อสารในมิติ ชูความเชื่อมั่นในพลังอำนาจของประชาชน เข้ามาโน้มน้าวใจมวลชนในอีกหลายด้าน ส่วนใหญ่เป็นการมุ่งเน้นตอกย้ำเรื่อง อธิปไตยเป็นของประชาชน และการต่อสู้ครั้งนี้ก็เพื่อทวงคืนอำนาจของประชาชน ฯลฯ

2. ปัจจัยแวดล้อมที่สร้างพลังในการณรงค์ และสื่อสารทางการเมือง

จากการศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่สร้างพลังในการณรงค์ และสื่อสารทางการเมือง ตลอดการประชุมของ กปปส. ในช่วงเกือบ 7 เดือน สามารถสรุปได้ว่า มีปัจจัยแวดล้อมด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการชุมนุมในหลายมิติ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง เพราะปัจจัยแวดล้อม หรือ บริบทสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว ล้วนมีผลต่อการประสิทธิภาพในการกระบวนการสื่อสาร และโน้มน้าวใจมวลชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านสถานการณ์ทางการเมือง

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ปัจจัยแวดล้อมด้านสถานการณ์ทางการเมือง ที่มีผลเอื้อต่อการชุมนุมของ กปปส. ประกอบด้วยหลายประเด็น ทั้ง การเร่งผลักดันร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ทั้งที่ยังมีจุดอ่อนด้านเนื้อหาและกระบวนการจัดการ เป็นเหตุให้เกิดกระแสต่อต้านอย่างกว้างขวาง การที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เปิดศูนย์กลางรับคำร้อง ให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาล และ

สมาชิกวุฒิสภา รวมเบ็ดเสร็จ 312 คน ฐานกระทำการล้มล้างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 68 การที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย การแก้ไขรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ลงสมัครสมาชิกวุฒิสภา ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรครัฐบาลแถลงข่าวไม่ยอมรับ ทำให้มวลชนยิ่งออกมาชุมนุมเป็นจำนวนมาก

รวมถึงประเด็นเรื่องการทุจริตโครงการรับจำนำข้าว จนไม่มีเงินจ่ายชาวนา เปิดโอกาสให้ กปปส. พาชาวนาที่เดือดร้อนมาร่วมเวทีปราศรัย เรียกความเห็นใจจากมวลชน ได้จำนวนมาก อีกทั้งยังมีการเดินรณรงค์หาเงินช่วยชาวนาผู้คิดได้อีกกว่า 25 ล้านบาท กระทั่ง ม.ร.ว.ปรีดิยาทร เทวกุล ทำจดหมายถึงนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรชี้แจงความล้มเหลวจากโครงการรับจำนำข้าว ทั้งกรณีที่รัฐไม่มีเงินจ่ายให้ชาวนาได้ตามสัญญา และการขาดทุนจำนวนหลายแสนล้านบาท สุดท้ายเรียกร้องให้ ลาออกจากนายกรัฐมนตรี เพื่อให้ ‘นายกฯคนกลาง’ ที่มีอำนาจเต็มเข้ามาแก้ปัญหาแทน ฯลฯ

นอกเหนือปัจจัยแวดล้อมจากสถานการณ์ทางการเมืองโดยทั่วไปแล้ว นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์บางท่าน มองว่า ยังมีการจัดตั้งขบวนการทางการเมืองร่วมกันจากหลายฝ่าย เพื่อทำลายความชอบธรรมในด้านต่างๆของรัฐบาล ส่งผลให้การเคลื่อนไหวของ กปปส. อยู่มาได้จนถึงเกือบ 7 เดือน โดยแบ่งเป็น 3 ขบวนการ คือ 1. การชุมนุมของ กปปส. ไม่ได้เกิดโดยธรรมชาติ แต่เป็นการวางแผนทางการเมืองเตรียมพร้อมไว้นานแล้ว 2. มีการสอดคล้องรับกันเป็นลูกกระนวด แต่ละกลุ่มทำงานประสานกัน ซึ่งเป็นเรื่องของการจัดตั้ง 3. ทั้งหมดเป็นกระบวนการทางการเมืองที่นำไปสู่เป้าหมาย คือ ล้มรัฐบาลและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางระบบ

2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยกดดันที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมที่ชัดเจน นอกจากปัจจัยทางการเมือง คือ ปัจจัยแวดล้อมด้านเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการชุมนุมของเครือข่าย กปปส. ประกอบด้วย การเปิดเวทีชุมนุมบริเวณสี่แยกใหญ่เพื่อกดดันรัฐบาล ทั้งที่ ราชประสงค์ ปทุมวัน อโศก อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ถนนแจ้งวัฒนะ (หน้าศูนย์ราชการ) ห้าแยกลาดพร้าว สวนลุมพินี ซึ่งล้วนเป็นศูนย์รวมของธุรกิจการค้าเสมือนเป็นการยึดกุมหัวใจเศรษฐกิจเมืองหลวงของประเทศ รวมถึงกรณีของ ม.ร.ว.ปรีดิยาทร เทวกุล อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ออกมาแถลงเตือนให้รัฐบาลลาออก หากยังคือถึงความเชื่อมั่นจะยิ่งตกต่ำ เศรษฐกิจจะยิ่งแย่และไม่ขยายตัว รวมถึงปัจจัยจากผลกระทบทางเศรษฐกิจที่สร้างแรงกดดันให้กับรัฐบาลยิ่งลักษณ์ในอีกหลายด้าน เช่น ปัญหาจากโครงการรับจำนำข้าว ที่รัฐบาลไม่มีเงินจ่ายให้กับชาวนา อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ลดลงกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและนักธุรกิจลดลงอย่างต่อเนื่อง ต่างชาติระงับการลงทุน

ขณะที่ 48 ประเทศไม่ไว้วางใจสถานการณ์การชุมนุมในไทย ยกเว้นการเตือนนักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด ทำให้สูญเสียรายได้ด้านการท่องเที่ยวไปแล้วกว่า 30,000–40,000 ล้านบาท

2.3 ปัจจัยทางด้านสังคม

ผลการวิจัยชี้ว่า ปัจจัยแวดล้อมด้านสังคมที่สำคัญ และมีผลต่อการชุมนุมของ กปปส. ประกอบด้วย ความไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาลยิ่งลักษณ์จากชนชั้นนำ และชนชั้นกลางในสังคม จากความเห็นของนักข่าวสายการเมืองผู้หนึ่ง แรงด้านการผลักดันร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมจากสังคมในวงกว้าง ก็มีส่วนเอื้อต่อการชุมนุมของ กปปส. รวมถึงความขัดแย้ง ความแตกแยก และความเหลื่อมล้ำ ที่มีอยู่ภายในสังคมไทย ซึ่งยึดเยื้อมาตั้งแต่ปลายสมัยรัฐบาลทักษิณ กระทั่งจนถึงทุกวันนี้ ก็ยังหาความสมดุลไม่ได้

2.4 ปัจจัยจากฝ่ายทหาร

ผลการวิจัยยังระบุถึง ปัจจัยแวดล้อมจากฝ่ายทหาร ที่มีผลการชุมนุมของ กปปส. ประกอบด้วย ท่าทีของฝ่ายทหาร ที่ถูกจับตามองจากฝ่ายต่างๆ อยู่ตลอดเวลา เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อทิศทางของการชุมนุมของ กปปส. และความอยู่รอดของรัฐบาล หากสรุปโดยคร่าวๆ แต่ละฝ่ายพยายามขี้อแย้งให้ทหารมาอยู่ฝ่ายเดียวกับตัวเอง แต่ในช่วงแรกทหารยังคงยืนยั้นยันจะคอยดูอยู่ห่างๆ ปล่อยให้การเมืองแก้ปัญหาตัวเอง หลังสถานการณ์เริ่มรุนแรงขึ้น ท่าทีของทหารก็เริ่มเปลี่ยนจากที่เคยพูดเรื่อง ‘ไม่ทำปฏิวัติ’ เปลี่ยนมาเป็น ‘แล้วแต่สถานการณ์กำหนด’ แล้วก็มาเป็น ‘ไม่ยั้งยั้ง’ ในลักษณะแบ่งรับแบ่งสู้ ขณะเดียวกันก็มีการเคลื่อนย้ายกำลังพลของทหาร พร้อมมรดกเกาะ รถถัง มาจัดงานวันเด็ก ที่ พล.ม.2 รอ. และมาซ้อมทำพิธีสวนสนามเนื่องในวันกองทัพไทย 18 มกราคม ที่ ร. 11 รอ. เป็นครั้งแรก

แม้จะยังไม่มีความชัดเจนว่า ทหารจะเข้ามายึดอำนาจ แต่หลังมีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นกับผู้ชุมนุม ศาล และบ้านของบุคคลสำคัญ อย่างต่อเนื่อง ทำให้กองทัพต้องส่งทหารออกมา ‘บริการประชาชนและรักษาความสงบ’ มากถึง 176 จุด ซึ่งกำลังพลนี้สามารถปรับกำลังให้รับกับการประกาศกฎอัยการศึก หรือ แม้แต่การปฏิวัติ ทั้งแบบซ่อนรูป และแบบเปิดเผยได้ทันที กระทั่งท้ายที่สุด ผู้บัญชาการทหารบก ประกาศชัดว่า หากมีการเลือกตั้งแล้ว ต้องบาดเจ็บล้มตายก็ยังไม่ต้องเลือกตั้ง หลังจากนั้นก็มีประกาศกฎอัยการศึก และทำรัฐประหาร ตามมา

ในส่วนการวิเคราะห์จากมุมมองของนักข่าวสายการเมือง มองว่า ปัจจัยจากฝ่ายทหารค่อนข้างเอื้อต่อการชุมนุมของ กปปส. ส่วนหนึ่งมาจากการที่ “ก้านันสุเทพ” มีสายสัมพันธ์ที่ดีกับทางกองทัพ และสนิทสนมกับนายทหารระดับสูง มาตั้งแต่สมัยเป็นรองนายกรัฐมนตรี และการที่ฝ่ายทหารเป็นตัวกลางในการนัดเจรจากับรัฐบาลยิ่งลักษณ์ครั้งแรก ก็แสดงให้เห็นชัดว่า ทหารไม่คิด

ปราบ กปปส. แต่ยังคงรักษาความปลอดภัยให้ ต่างจากการชุมนุมในปี 2553 ที่ทหารให้การสนับสนุนรัฐบาลอย่างเต็มที่

ขณะที่ความเห็นของนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ มองว่า ท่าทีของกลุ่มคนเสื้อแดงที่เป็นปฏิปักษ์กับสถาบันเบื้องสูง จึงเป็นเรื่องยากที่ทหารจะไปอยู่เคียงข้าง

2.5 ปัจจัยจากฝ่ายตรงกันข้าม

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ปัจจัยแวดล้อมจากฝ่ายตรงข้าม ก็มีผลต่อการชุมนุมของ กปปส. เช่นกัน ซึ่งประกอบด้วยหลายด้าน ทั้งความรู้สึกของคนในภาคใต้ ที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐบาลในหลายเรื่อง รวมถึงการตั้งอายุขัยบัญชีรับบริจาคสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการชุมนุม รวมถึงอายุขัยบัญชีธนาคารส่วนตัวเกินนำอีกกว่า 30 คน พร้อมกับจะดำเนินคดีกับผู้บริจาค ยิ่งทำให้มีมวลชนอัดอั้น ออกมาร่วมชุมนุมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้รัฐบาลยังบกพร่อง เรื่องไม่มีเงินมาจ่ายให้ชาวนาในโครงการรับจำนำข้าว เพราะอยู่ในสถานะรัฐบาลรักษาการ ส่วนธนาคารต่างๆ ก็ไม่กล้าปล่อยกู้ เพราะเกรงจะกระทบต่อความมั่นคงทางการเงิน หลังมีการข่มขู่จากสมาชิก กปปส. ว่าจะถอนเงินออกจากธนาคารพร้อมๆ กัน

ขณะเดียวกันขั้นตอนการพิจารณาของกระบวนการยุติธรรมในหลายคดีก็งวดเข้ามาทุกที ทั้งกรณีที่รัฐบาลยังลี้ภัยถูกฟ้องดำเนินคดีจาก ป.ป.ช. และศาลรัฐธรรมนูญ กรณีที่ นายไพบูลย์ นิติตะวัน ส.ว. สรรหากับพวก ยื่นเรื่องต่อประธานวุฒิสภา ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสถานภาพของ ‘ยิ่งลักษณ์’ หลังศาลปกครองสูงสุด สั่งว่า การย้าย ถวิล เปลี่ยนศรี จากเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ไปเป็นที่ปรึกษานายกฯ ฝ่ายข้าราชการประจำ เป็นไปโดยมิชอบ และสั่งให้คืนตำแหน่งภายใน 45 วัน ฯลฯ

ส่วนมุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ปัจจัยจากฝ่ายตรงข้าม ประเด็นหลักๆ มาจากความไม่พอใจของชนชั้นนำ และชนชั้นกลางในสังคม รวมถึงคนในภาคใต้ ที่มีต่อการบริหารของรัฐบาล และการเร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมโดยไม่ฟังกระแสการคัดค้าน

2.6 ปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัวต่อ “ก้านันสุเทพ”

จากข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยแวดล้อมด้านครอบครัว ก็เป็นส่วนสำคัญ ที่ช่วยหนุนเสริมการต่อสู้ของ “ก้านันสุเทพ” ในหลายด้าน นอกจากกำลังใจจากภรรยาแล้ว ลูกๆ แต่ละคนก็ยังออกมาร่วมชุมนุม และปรับบทบาทของตัวเองให้สอดคล้องกับผู้นำครอบครัวระหว่างที่ขึ้นมาเป็นแกนนำการชุมนุม เช่น เอกนัฏ พร้อมพันธุ์ (จิง) ประจําการที่เวทีชุมนุมในฐานะโฆษกคอยให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชน และขึ้นปราศรัยบนเวทีราชดำเนินช่วง 05.00 น. ชีราภา พร้อมพันธุ์

(เข้ม) ช่วยชนของยกของ และประสานงานเล็กๆ น้อยๆ ด้านหลังเวทีตลอดทั้งวัน ส่วน ‘น้ำทิพย์’ กับ ‘แทน เพื่อกุสุภรณ์’ จะแวะมาให้กำลังใจบิดาอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับคอยแก้ต่างแทน หากมีการวิจารณ์บิดาไปในทางที่เสื่อมเสีย

2.7 ช่วงเวลา และสถานที่ของการชุมนุม

ผลการศึกษา สรุปว่า วัน ช่วงเวลา และสถานที่ของการชุมนุม ก็เป็นอีกปัจจัยแวดล้อมสำคัญที่ช่วยเอื้อต่อการชุมนุมของ กปปส. ด้วยเช่นกัน เช่น การไปตั้งเวทีการชุมนุมในจุดที่เป็นหัวใจหลักของย่านเศรษฐกิจในกรุงเทพฯ สถานที่ราชการที่สำคัญ การนัดชุมนุมใหญ่ในช่วงวันหยุด และการเคลื่อนไหวไปในจุดที่จะไม่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน หรือทำให้เสียแนวร่วมในการชุมนุม ฯลฯ

2.8 การสนับสนุนและการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคล องค์กร และบุคคลที่มีชื่อเสียง

จากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสาร สรุปได้ว่า มีปัจจัยด้านบุคคล และองค์กรที่เข้าร่วมชุมนุม ที่มีผลเอื้อต่อการชุมนุมของ กปปส. ในหลายด้าน ทั้งด้านการเงิน ที่มีการวิเคราะห์ว่าได้รับสนับสนุนจากหลายฝ่ายทั้งที่ออกหน้าออกตา และไม่เปิดเผยชื่อ ด้านกำลังปัญญาชน มีทั้งนักวิชาการและนักกฎหมายที่เปิดหน้าขึ้นเวที และกลุ่มที่ไม่เปิดหน้าคอยคำให้ปรึกษาและให้การช่วยเหลืออยู่เบื้องหลัง รวมถึงเครือข่ายศิลปินดารานักแสดง ที่เป็นเสมือนแม่เหล็กดึงดูดให้คนรุ่นใหม่ รวมถึงแฟนคลับหลากหลายกลุ่มเข้าร่วมการชุมนุมกับ กปปส. ได้เป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายองค์กรที่เปิดตัวชัดเจน เช่น องค์กรพิทักษ์สยาม กลุ่มรักษาติรั๊กแผ่นดิน กลุ่มกองทัพประชาชน โค่นระบอบทักษิณ เครือข่ายนักศึกษาประชาชนเพื่อการปฏิรูปองค์กรที่เป็นแนวร่วมคล้ายกับคำเนิการอย่างอิสระ อาทิ อธิการบดี ตุลาการ องค์กรอิสระ กลุ่มธุรกิจ และปัญญาชนนักวิชาการ เช่น การผลักดันให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เลื่อนการเลือกตั้ง และการผลักดันกับเครือข่ายชาวนาที่ยังไม่ได้รับเงินจำนำข้าวจากรัฐบาล ดังความเห็นของคอลัมน์นิสต์ ที่สะท้อนผ่านบทความ

3. ภาพลักษณ์นักสื่อสารณรงค์ทางการเมือง

3.1 ความเป็น “กำนันสุเทพ”

ก่อนขึ้นมาเป็นแกนนำ กปปส. “กำนันสุเทพ” เป็นนักการเมืองอาชีพในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์มาเกือบ 30 ปี และมีประวัติทางการเมืองที่ถูกตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหลายเรื่อง ฉะนั้นการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของ “กำนันสุเทพ” จากมุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และกลุ่มคนใกล้ชิดที่เข้าร่วมการ

ชุมนุม ที่เกิดจากการรับรู้ข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ และการตีความส่วนตัว ผลการวิจัยจึงมีทั้งมุมมองที่เป็นด้านบวก และมุมมองที่เป็นด้านลบต่อภาพลักษณ์ของ “กำนันสุเทพ” ดังนี้

ภาพด้านลบ

แม้ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประกาศตัดขาดจากพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ขอรับตำแหน่งใดๆ ในทางการเมือง เปลี่ยนบทบาทมาเป็นแกนนำ กปปส. ภายใต้ฉายาใหม่ “กำนันสุเทพ” แต่ก็ยังถูกนักข่าวสายการเมืองส่วนใหญ่มองในภาพลักษณ์แบบเดิม คือ เป็นนักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ ที่เปลี่ยนสถานะขึ้นมาเป็นแกนนำการชุมนุม ซึ่งอาจมีผลประโยชน์แอบแฝง เนื่องจากแกนนำหลักทั้ง 8 คนที่ “กำนันสุเทพ” เลือกเข้าร่วมเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหว ล้วนเป็นอดีต ส.ส.จากพรรคประชาธิปัตย์ ส่วนช่องทางการสื่อสารที่ กปปส. ใช้เป็นหลักอย่าง สถานีโทรทัศน์ดาวเทียมช่องบลูสกาย ก็เป็นสถานีโทรทัศน์ที่เชื่อมโยงกับพรรคประชาธิปัตย์เช่นกัน ขณะที่ตัว “กำนันสุเทพ” ก็เคยมีประวัติถูกครหาเรื่องทุจริตคอร์ปชั่นในหลายคดีมาก่อน รวมถึงกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการนำมวลชนครั้งนี้ ล้วนมาจากทุนด้านประสบการณ์และความเชี่ยวชาญจากการเป็นนักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์มาหลายสิบปี เช่น ความสามารถในการปราศรัยโน้มน้าวใจ การเป็นนักประสานงานกับเครือข่ายในทุกระดับ มีอำนาจบารมีในการคุม ส.ส. และเครือข่ายหัวคะแนน รวมถึงต่อรองผลประโยชน์กับกลุ่มต่างๆ ฯลฯ

ภาพด้านบวก

ส่วนภาพลักษณ์ด้านบวก มีนักข่าวสายการเมือง คอลัมนิสต์จากสื่อหลายสำนัก และนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์บางคน กล่าวถึง “กำนันสุเทพ” ในภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำมวลชน หรือ ผู้นำภาคประชาชน ที่กล้าออกมาต่อสู้เคียงข้างมวลชน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ เปรียบเสมือนร่างทรงของประชาชนที่ต้องการความยุติธรรมและความถูกต้อง นอกจากนี้แหล่งข้อมูลบางส่วนมองว่า “กำนันสุเทพ” มีภาพลักษณ์การเป็นนักจิตวิทยามวลชน ที่มีความสามารถในการ โน้มน้าวใจผู้ชุมนุมค่อนข้างสูง อีกทั้งยังมีภาพลักษณ์ของการเป็นนักยุทธศาสตร์ นักปฏิวัติ และนักเคลื่อนไหวมวลชน อีกด้วย

3.2 ความเป็นนักสื่อสารณรงค์ทางการเมือง

ในแง่ความเป็นนักสื่อสารณรงค์ทางการเมือง ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีบทบาทในการใช้กระบวนการสื่อสารที่มีแบบแผนเป้าหมาย มีการใช้สื่อต่างๆ ภายในระยะเวลาที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการออกแบบสื่อ เนื้อหาสาระที่จะบรรลุให้มีความรู้ ความสนใจ และความตระหนัก นำไปสู่การโน้มน้าวใจ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการใช้สื่อ กิจกรรม และเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ผู้รับสารเห็นคล้อยตามการณรงค์ ในมุมมองของคนใกล้ชิดที่ร่วมชุมนุม สรุปได้ว่า “กำนันสุเทพ” มีความทุ่มเทในการเป็นนักสื่อสารณรงค์ทางการเมือง กระทั่งทำให้มวลชนเกิดความไว้วางใจ เช่น การกำหนด

เป้าหมายในการชุมนุมใหญ่อยู่เป็นระยะๆ การเดินเท้าณรงค์ท่ามกลางแดดร้อนวันละ 10-20 กิโลเมตร เกือบทุกวัน ฯลฯ

ขณะที่ในมุมมองของนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 2 ท่าน สรุปได้ว่า ภาพลักษณ์ความเป็นนักสื่อสารณรงค์ทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” เป็นภาพลักษณ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลาอยู่เสมอ เพื่อโน้มน้าวใจและกระตุ้นมวลชนให้มีความคิด ความเชื่อ ร่วมเคลื่อนไหวไปสู่เป้าหมายเดียวกัน เช่น สมัยที่เป็นนักการเมือง “ก้านันสุเทพ” ไม่เคยพูดถึงที่เป็นนามธรรม และมีความคิดเรื่องการปฏิรูปประเทศ แต่หลังจากขึ้นมาเป็นผู้นำ กปปส. เขากลายเป็นคนที่มึนคุดมการณ์และวางแผนการปฏิรูปประเทศอย่างจริงจัง ทั้งนี้ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ยังไล่เรียงตัวอย่างการปรับบทบาทในแต่ละช่วงเวลาหลักๆ ซึ่งก็หมายถึงภาพลักษณ์การเป็นนักสื่อสารณรงค์ทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” ที่เปลี่ยนตามไปด้วย เริ่มต้นตั้งแต่การชุมนุมที่สถานีรถไฟสามเสน “ก้านันสุเทพ” วางบทบาทตัวเองเป็นหัวเรือใหญ่เรียกร้องให้รัฐบาลรับผิดชอบการผลักดันร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม แต่หลังจากมีผู้ชุมนุมและเครือข่ายต่างๆ เข้าร่วมมากขึ้น จนต้องย้ายเวทีมาที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เขาก็ปรับมาเป็นผู้ดำเนินการล้มล้างรัฐบาล และเมื่อกระแสการต่อต้านรุนแรงขึ้น เจ้าหน้าที่พยายามเข้าระงับความขัดแย้ง เขาได้ปรับบทบาทเข้าสู่วงจรกระตุ้นเดือนอานาจรฐ ต่อรองในรูปแบบต่างๆ แต่เจ้าหน้าที่รัฐก็ยังไม่ยอมทำที่จะตอบสนอง เขาจึงปรับบทบาทมาชนกับอานาจรฐแทน ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ หรือทหารก็ยังไม่ขยับ “ก้านันสุเทพ” จึงปรับบทบาทมาเป็นแกนนำปฏิวัติภาคประชาชน และสุดท้ายเมื่อมีการรัฐประหารเกิดขึ้น เขาก็ได้วางบทบาทตัวเองให้เป็นเพียงตำนานการต่อสู้

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทการเป็นนักสื่อสารณรงค์ทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” ซึ่งได้จากวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในสื่อมวลชน ทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) มุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และกลุ่มคนใกล้ชิดที่เข้าร่วมชุมนุมกับ “ก้านันสุเทพ” ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงศึกษา โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. กลยุทธ์การสื่อสารในแก่นักสื่อสารณรงค์ทางการเมือง

การชุมนุมของ กปปส. ในช่วงเกือบ 7 เดือน “ก้านันสุเทพ” ในฐานะแกนนำเคลื่อนไหว ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร นำข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ สื่อสารไปยังมวลชนและสังคมในวงกว้าง ได้ใช้กลยุทธ์การสื่อสารหลายด้านในการชัก

จูงคนให้เข้าร่วมการชุมนุม หนึ่งในนั้นคือ กลยุทธ์ด้านคุณลักษณะผู้ส่งสาร ที่มีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับแนวคิดของ คัทลิป และ เซนเตอร์ (Cutlip and Center, 1978 อ้างถึงใน พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์, 2526) ที่กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร หรือผู้ส่งสาร (Source credibility) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การสื่อสารมีน้ำหนัก ได้รับความสนใจจากผู้รับสารมากยิ่งขึ้นและนำไปสู่พลังในการโน้มน้าวใจ โดยปัจจัยที่ทำให้ผู้ส่งสารน่าเชื่อถือ ต้องประกอบด้วย ความน่าไว้วางใจและความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร (Trustworthiness) ซึ่งในมุมมองส่วนใหญ่เห็นคล้ายกันว่า ความน่าเชื่อถือของ “กำนันสุเทพ” มีทุนเดิมมาจากการเป็นนักการเมืองที่มีทั้งอำนาจและบารมี อีกทั้งยังพิสูจน์ความจริงใจด้วยการลาออกจากการเป็น ส.ส. ตัดขาดจากพรรคประชาธิปัตย์ และมีอุดมการณ์ที่ทุ่มเทเสียสละ กระทั่งมวลชนเกิดความไว้วางใจ แต่ก็มีนักข่าวสายการเมืองบางคน ที่เห็นต่าง มองว่าความน่าเชื่อถือเกิดขึ้นหลังมีการสร้างสถานะใหม่ ลบภาพความเป็นนักการเมืองผู้ทรงอิทธิพลมาเป็นลูกกำนันที่ใจดีของมวลชน ขณะที่นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์บางคน มองว่า เกิดจากการที่ “กำนันสุเทพ” เป็นตัวแปรสำคัญในขบวนการทางการเมืองและพรรคประชาธิปัตย์ ที่สามารถประสานงานและจัดตั้งมวลชนให้มาร่วมชุมนุมได้

ส่วนด้าน ประสบการณ์ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร (Expertness) ส่วนใหญ่มีความเห็นคล้ายกันว่า มีการนำความรู้ความเชี่ยวชาญจากการเป็นนักการเมืองอาชีพ และผู้จัดตั้งรัฐบาลมืออันดับต้นๆของประเทศ เข้ามาปรับใช้ในการนำมวลชน อย่างไรก็ตาม มีนักข่าวสายการเมืองบางคน มองว่า ความน่าเชื่อถือในด้านนี้ เกิดจากการต่างตอบแทนในช่วงที่ “กำนันสุเทพ” เป็นนักการเมือง ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการประสานงานกับเครือข่ายของตัวเอง รวมถึงหัวกะเนน และเครือข่ายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เชื่อมโยงกับกลุ่มต่างๆ คุณลักษณะอีกด้านที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ คือ ลักษณะความเป็นพลวัต คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง และน่าสนใจติดตาม (Dynamic) ซึ่งส่วนใหญ่เห็นคล้ายกันว่า “กำนันสุเทพ” มีการพุดจาคล่องแคล่ว เรียกความสนใจตลอดเวลาแบบนักการเมืองทั่วไป รวมทั้งให้ความสำคัญกับแสดงออกทางด้านอารมณ์ประกอบการชุมนุมที่สอดคล้องไปตามสถานการณ์ เพื่อโน้มน้าวใจและเชื่อมต่อกับความรู้สึกของมวลชน

กลยุทธ์ถัดมา คือ กลยุทธ์ด้านการใช้สาร มุมมองส่วนใหญ่เห็นคล้ายกันว่าที่ปรากฏชัดคือการใช้วาทศิลป์ คำพูด วิถีพูด และ อวัจนภาษา โดยเฉพาะด้านเนื้อหา “กำนันสุเทพ” มีการตอกย้ำเป้าหมายการชุมนุมที่ชัดเจนอยู่ตลอดเวลา โดยเน้นย้ำว่า เป็นการต่อสู้เพื่อปกป้องประเทศ สถาบัน เบื้องสูง และอนาคตของลูกหลาน สอดคล้องกับแนวทางการสื่อสารทางการเมืองที่นาย บาร์ค โอบามา ประธานาธิบดีสหรัฐฯ เคยสื่อสารรณรงค์ทางการเมืองโดยการใช้สโลแกน หรือคำขวัญในการรณรงค์หาเสียงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีว่า “CHANGE You can believe in : ความ

เปลี่ยนแปลงที่คุณสามารถเชื่อมั่นได้” โดยเน้นย้ำในการหาเสียงอยู่ตลอดเวลาว่า เขาจะเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลง แล้วก็เปลี่ยนแปลง กระทั่งได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง (บทวิเคราะห์จากทีมข่าวต่างประเทศ, นสพ.มติชน, 2551) ส่วนวิธีการสื่อสารมีการใช้หลักจิตวิทยามวลชนทั้งรูปแบบวัจนภาษา และอวัจนภาษา ที่มีพลังและไม่ซับซ้อนโดยมีการใช้น้ำเสียงประกอบ ท่วงท่า ลีลา ทำให้มวลชนคล้อย สอดคล้องกับกลยุทธ์การสื่อสารของแกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการเตรียมการมาเป็นอย่างดี ทั้งรูปแบบการสื่อสารด้วยวัจนภาษา และอวัจนภาษา ผ่านลักษณะการดาวกระจาย จัดคอนเสิร์ตการเมืองสัญจร การปราศรัย การแถลงข่าวผ่านสื่อมวลชน มีคำแถลงการณ์ และการชุมนุม (ภักรินทร์ สว่างดี, 2553) แต่มุมมองของนักข่าวสายการเมืองบางคนมองต่างออกไป เนื้อหาที่ “ก้านันสุเทพ” สื่อสารไปยังมวลชนไม่ได้มีการเปิดข้อมูลใหม่ด้วยประเด็นที่น่าสนใจ นอกจาก 3 เรื่องหลัก คือ การคอร์รัปชันของรัฐบาล ปฏิรูปประเทศ และ โจมตีระบอบทักษิณ อีกทั้งการปราศรัยในบางประเด็นก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จ แต่กลับทำให้เสียแนวร่วม เช่น การประกาศจะเป็นรัฐาธิปัตย์

นอกจากนี้ในมุมมองภาพรวมเห็นว่า ยังมีปัจจัยเอื้อที่ช่วยเสริมให้การสื่อสารของ “ก้านันสุเทพ” ประสบความสำเร็จ นั่นก็คือ การบริหารจัดการการสื่อสารเชิงบูรณาการอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในทุกองคาพยพ ที่สอดคล้องกับแนวคิดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (เสรี วงษ์มณฑา, 2547) โดยมุ่งเน้นให้คนสัมผัสได้ และรู้สึกมีความหวังกับการเคลื่อนไหวของ กปปส. ซึ่งในงานวิจัยของ เบญญา หวังพีระวงศ์ (2553) กล่าวถึงกลยุทธ์การสื่อสารของโฆษกพรรคประชาธิปัตย์ว่า มีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายตามสถานการณ์ มีการแบ่งหน้าที่ไปตามความถนัดของแต่ละคน เพื่อให้การสื่อสารไม่ซ้ำซ้อนกัน

ขณะเดียวกัน “ก้านันสุเทพ” ยังมีการสื่อสารโดยใช้ สัญญะ สร้างความหมาย ในหลากหลายรูปแบบเพื่อกำหนดความคิดความเชื่อของมวลชน สอดคล้องกับทฤษฎีสัญญะวิทยา ซึ่งอธิบายความหมายของสัญญะไว้ว่า คือ การประกอบสร้างความจริงทางสังคมจากความหมายที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นไปตามวิถีชีวิตของ สัญญะ ที่มีการเกิด เติบโต เปลี่ยนแปลง และสูญหาย โดยมีผลต่อการกำหนดความคิดและความเชื่อของผู้รับสาร(กาญจนา แก้วเทพ, 2547, น.105-108) กลุ่มสัญญะที่มีการผลิตขึ้นผ่านการปราศรัยของ “ก้านันสุเทพ” และกิจกรรมการเคลื่อนไหวของ กปปส. มีทั้ง คำพูด หรือวาทกรรม ซึ่งมีการผลิตซ้ำผ่านสื่อช่องทางต่างๆกระจายไปยังมวลชนทุกกลุ่ม เช่น การเรียกตัวนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ด้วยคำว่า “ก้านันสุเทพ” การเรียกกลุ่มผู้ชุมนุมว่า “มวลมหาประชาชน” ฯลฯ การสร้างสัญญะผ่านบทเพลงประกอบการชุมนุม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพลงปลุกใจในประวัติศาสตร์ที่เคยใช้ในการต่อสู้กับอำนาจรัฐในหลายเหตุการณ์สำคัญมาก่อน การสร้างสัญญะผ่านสิ่งของและวัตถุอย่างเช่น ธงชาติไทย และนกหวีด ที่ทรงพลังและมีอิทธิพลต่อ

การกำหนดความคิดความเชื่อของมวลชน อีกทั้งยังมีการสร้างสัญลักษณ์อวัจนภาษาผ่านการแสดงออกของ “ก้านันสุเทพ” ทั้งจากบุคลิกส่วนตัว และความทุ่มเทเสียสละในด้านต่างๆ เพื่อเรียกความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากมวลชน การชุมนุมใหญ่แต่ละครั้งก็ถูกสร้างความหมาย โดยการอ้างชื่อกิจกรรมแต่ละครั้งให้เกิดพลังความรู้สึกมีส่วนร่วม เช่นเดียวกับการเดินรณรงค์แล้วมีคนบริจาคเงิน จนกลายเป็นสัญลักษณ์ทำให้มีคนร่วมบริจาคตามมาอีกเป็นจำนวนมาก

อีกหนึ่งกลยุทธ์ด้านการสื่อสารที่ “ก้านันสุเทพ” ให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน คือ การสร้างสารเพื่อโน้มน้าวใจ ซึ่งมีการใช้เทคนิคการสื่อสารที่สอดคล้องกับทฤษฎีการโน้มน้าวใจ ในส่วนของการสร้างจุดดึงดูดใจในสาร(Message Appeals) ที่ระบุไว้ว่า การสร้างสารเพื่อการโน้มน้าวใจจะได้ผลดียิ่งขึ้น ถ้ามีจุดจูงใจที่สามารถเชื่อมโยงกับกรอบอ้างอิงตัวเอง (ปาลริย์ อ่อนสะอาด, 2546, น.59-63) ซึ่งโดยทั่วไปมีการใช้จุดดึงดูดใจใน 6 ด้าน แต่สำหรับการชุมนุมครั้งนี้ “ก้านันสุเทพ” ใช้จุดจูงใจจาก 3 ด้านหลัก คือ การใช้จุดดึงดูดใจให้เกิดความกลัว (Fear Appeals) เช่น กลัวความเลวร้ายของการทุจริตคอร์ปชั่น และการจับจ้วงสถาบันเบื้องสูงที่ประชาชนไม่สามารถยอมรับได้ การใช้จุดดึงดูดใจโดยใช้อารมณ์ (Emotional Appeals) “ก้านันสุเทพ” มุ่งเน้นสื่อสารด้วยเรื่องทีละเล็กละน้อยต่อความรู้สึกของมวลชน เช่น ความสูญเสีย การถูกเอาเปรียบจากนโยบายของรัฐ รวมถึงการสื่อสารที่เข้าใจง่าย และกำหนดเป้าหมายการชุมนุมที่ชัดเจน และการใช้จุดจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ (Motivational Appeals) ที่ปรากฏชัด เช่น การนัดชุมนุมใหญ่เพื่อเผด็จศึกครั้งสุดท้าย และบริหารจัดการรูปแบบการชุมนุมที่มีความปลอดภัย อาหารดี ดนตรีไพเราะ ฯลฯ

ทั้งนี้ “ก้านันสุเทพ” ยังมีการใช้สารในการสื่อสารที่สอดคล้องกับเทคนิคการโฆษณาชวนเชื่อ (อ้างอิงใน Severin, W.J. and Tankard, J.R., J.W., 2001, p.111-123) ในหลายด้าน ที่แสดงอย่างชัดเจน คือ การตั้งชื่อให้ฉายา (Name Calling) เช่น ให้เรียกนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ว่า “ก้านันสุเทพ” แม้นักข่าวสายการเมืองบางคนมองว่า เป็นการสร้างความใกล้ชิดและความเป็นกันเองกับกลุ่มผู้ชุมนุม แต่มุมมองส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า เป็นการสร้างภาพตัวแทนของชาวบ้านในชนบท เพื่อลบภาพความเป็นนักการเมืองที่ถูกตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีทุจริตคอร์ปชั่นให้กลายมาเป็นลุงก้านันที่ใจดีต่อผู้เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งกลุ่มคนใกล้ชิดที่ร่วมชุมนุม ก็เปิดเผยว่าการตั้งฉายานี้เปรียบเสมือนการรีแบรนด์สินค้าใหม่เพื่อเรียกความศรัทธาจากประชาชน การเรียกกลุ่มผู้ชุมนุม กปปส. ว่า “มวลมหาประชาชน” สร้างพลังให้ผู้ชุมนุมรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ฯลฯ การสร้างความจริงสวยหรู ดิเลิส สมบูรณ์แบบ (Glittering Generality) ตลอดจนการชุมนุม มีการกล่าวอ้างถึงความจริงอันสวยหรู ให้มวลชนรู้สึกมีความหวัง โดยเน้นย้ำว่า หลังขจัดระบอบทักษิณได้ จะร่วมกันปฏิรูปประเทศให้ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งการใช้บุคคล สถาบัน ร่องรับความน่าเชื่อถือ (Testimonail) ในการ

เคลื่อนไหวของ กปปส. หลายครั้ง มีการออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสถาบันเบื้องสูง ซึ่งเป็นศูนย์จิตใจรวมของประชาชน เพื่อแสดงถึงความจงรักภักดี และการเลือกสรรเฉพาะหลักการความเห็น ความเชื่อ ข้อเท็จจริง หลักฐาน เหตุผล มาใช้อ้างเพื่อประโยชน์ตนเอง (Card Stacking) อาทิ การปราศรัยของ “กำนันสุเทพ” มักมีการนำหลักฐาน และข้อเท็จจริงมาอ้างเพื่อประโยชน์ของตนเองโดยตลอด เช่น การนำเรื่องการคอร์รัปชันของรัฐบาลยิ่งลักษณ์มาเป็นจุดขายจนประสบความสำเร็จ และการอ้างว่าการต่อสู้ครั้งนี้เดิมพันด้วยอนาคตของประเทศ และอนาคตลูกหลานของทุกคน ฯลฯ

นอกจากนี้ “กำนันสุเทพ” ยังใช้กลยุทธ์ด้านการใช้สารด้วยการปลุกฝังวัฒนธรรมต่อต้าน ที่สอดคล้องกับแนวคิดของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ตามที่ ริชาร์ด ฟอล์ค (อ้างถึงใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545, น.9) กล่าวไว้ว่า ลักษณะร่วมที่สำคัญของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ จะมีการปลุกฝังวัฒนธรรมการต่อต้าน/ขัดแย้ง ทำลายความชอบธรรมของอำนาจรัฐและระบบที่มีอยู่ เพื่อระดมมวลชนสร้างความเชื่อชุดใหม่ ซึ่งที่ปรากฏชัดในการชุมนุมของ กปปส. ได้แก่ การประกาศกดดันให้หยุดงาน ชะลอการจ่ายภาษี ปฏิเสธการเจรจากับคู่ขัดแย้ง และเรียกร้องให้ปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง ฯลฯ กลยุทธ์การใช้สารที่กล่าวมาในข้างต้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮัสตัน คูมาลี (2555) ที่ระบุถึง หนึ่งในแนวทางการเคลื่อนไหวเพื่อจัดการทรัพยากรอ่าวปัตตานีของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี คือ การเคลื่อนไหวทางสังคมมีการใช้ยุทธวิธีขัดขวาง ทำลายระบบการเมือง ด้วยการชุมนุมประท้วงกดดันให้รัฐบาลตัดสินใจ

การใช้ช่องทางการสื่อสาร ก็เป็นอีกกลยุทธ์สำคัญที่ “กำนันสุเทพ” นำมาใช้ในการเคลื่อนไหวมวลชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารผ่านสื่อในเครือข่ายเดียวกันกับ กปปส. เป็นหลัก เช่น สถานีโทรทัศน์ดาวเทียมช่องบลูสกาย ที่มีการถ่ายทอดตลอด 24 ชั่วโมง และสถานีโทรทัศน์อื่นๆที่ร่วมเป็นเครือข่าย อีกทั้งยังมีการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียในทุกช่องทาง ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากในการเข้าถึงมวลชนได้ทุกระดับ สามารถการตอบโต้ ผลิดวาทกรรมต่างๆ แล้วส่งต่อพร้อมกันได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว ควบคู่กับการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนที่อยู่นอกเหนือเครือข่ายของ กปปส. กระตุ้นให้หันมาสนใจและนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง ด้วยการกำหนดประเด็นให้ “กำนันสุเทพ” และการเคลื่อนไหวของ กปปส. ถูกนำเสนอเป็นข่าวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นแนวทางการใช้ช่องทางการสื่อสารที่ความสอดคล้องกับกลยุทธ์การใช้สื่อมวลชนของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เพื่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามที่ปรากฏในผลการวิจัยของ พิจิตรา ศุภสวัสดิ์กุล (2553) ใน 2 กรณี คือ การใช้สื่อมวลชนที่อยู่ภายใต้การกำกับและดูแลของกลุ่มพันธมิตรฯ อย่าง สถานีโทรทัศน์เอเอสทีวี (ASTV) สื่ออินเทอร์เน็ต วิทยุ FM 97.5 รวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ในเครือข่ายผู้จัดกร นับเป็นความได้เปรียบในการสื่อสารและกระจายจุดยืนความเป็นไปของกลุ่มออกสู่สาธารณชน

และการใช้สื่อมวลชนที่อยู่นอกเหนือการกำกับและดูแลของกลุ่มพันธมิตรฯ กลุ่มพันธมิตรฯ ที่มีการสร้างเงื่อนไขทางการเมือง กำหนดวาระให้ตนเองตกเป็นข่าวอยู่ตลอดเวลา โดยสร้างสถานการณ์การเคลื่อนไหวอย่างเป็นระลอก เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่ม “มีคุณค่าด้านข่าว” ที่เพียงพอในการกระตุ้นให้สื่อสำนักต่างๆ หันมาให้ความสนใจ และให้พื้นที่ในการนำเสนอข่าวและกิจกรรมของกลุ่มพันธมิตรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งขยายการรับรู้ไปยังสื่อมวลชนต่างประเทศอีกด้วย

สำหรับกลยุทธ์ผู้รับสาร “ก้านันสุเทพ” ได้นำมาใช้ชักจูงมวลชนในหลายมิติ เช่น การกำหนดเป้าหมายของการสื่อสาร เพื่อกระตุ้นและปลุกกระดมมวลชน ผ่านชุดกิจกรรมการสื่อสารที่มีการวางแผนไว้ เช่น การนัดชุมนุมใหญ่ และการตั้งเป้ายึดสถานที่ราชการ ฯลฯ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการณรงค์ ที่ระบุว่า ต้องมีลักษณะเป็นการกระทำที่มีเป้าประสงค์ พุ่งเป้าไปที่คนจำนวนมาก มีการระบุระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจน และเกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการสื่อสารที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า (กิตติ กัมภักย์ และคณะ, 2543, น.231-233) นอกจากนี้ยังมีการใช้เครือข่ายทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น การสื่อสารผ่านผู้นำความคิด และการสื่อสารสองทอด ผ่านเครือข่ายต่างๆ เช่น อดีต ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ที่ลาออกมาร่วมเป็นแกนนำ รวมทั้งเครือข่าย ‘ปัญญาชน’ และศิลปินดารานักแสดงที่สามารถชักจูงผู้นิยมชมชอบมาร่วมกิจกรรมการชุมนุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ เดชะชีพ (2547) ที่กล่าวถึง กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ซึ่งมีการเลือกใช้สื่อบุคคลอื่นที่มีความใกล้ชิดกับตนเองทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงแทน เช่น มารดา พี่ชาย และกลุ่มเกลอของนายชวน ในลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองขั้นตอน (Two-step Flow Communication) กล่าวคือ ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิด และผู้กลั่นกรองข่าวสาร อย่างไม่เป็นทางการ ไปยังประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งอีกทอดหนึ่ง

ขณะเดียวกัน ยังมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นๆ ที่มีเป้าหมายเดียวกัน เพราะการนำมวลชนเพียงลำพังของ “ก้านันสุเทพ” อาจไม่มีพลังมากพอที่จะทำให้การชุมนุมประสบความสำเร็จ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ที่มีเป้าหมายเดียวกัน เช่น ชนชั้นนำ ชนชั้นกลาง เครือข่ายนักธุรกิจ นักการเมือง ฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ รวมถึงเครือข่ายดั้งเดิม ฯลฯ ซึ่งเป็นไปตามองค์ประกอบของการณรงค์ ที่นอกจากจะต้องมี แกนนำ เป็นองค์ประกอบสำคัญแล้ว ยังต้องมีองค์ประกอบที่เป็นกลุ่มพันธมิตร อาทิ กลุ่มบุคคลที่ให้การสนับสนุนแกนนำ เช่น บุคคลที่มีชื่อเสียง หรือ ได้รับการยอมรับในแวดวงต่างๆ ของสังคม บุคคลที่เผชิญหน้ากับปัญหา มีทั้งเข้าร่วมเพราะรู้จักกับแกนนำเป็นการส่วนตัว หรือ ได้รับเชิญจากแกนนำ หรือเผชิญกับปัญหาและได้รับการติดต่อจากสื่อมวลชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคธุรกิจเอกชน รวมทั้งองค์กรสื่อมวลชนของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสื่อสารณรงค์ทางสังคมที่นำเสนอโดย ปารีชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ (2546, น.127-

152) แต่ทั้งนี้ก็มีนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์บางคน que เห็นต่าง มองว่า การเคลื่อนไหวของ “กำนันสุเทพ” เป็นการจัดตั้งร่วมกันจากหลายฝ่าย เชื่อมโยงกันด้วยผลประโยชน์ทางการเมือง และเศรษฐกิจ ส่วนหนึ่งเป็นชนชั้นนำและบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม

ส่วนกลยุทธ์ผู้รับสารด้านสุดท้ายที่ปรากฏชัดว่า “กำนันสุเทพ” นำมาใช้ คือ การชูความเชื่อมั่นในพลังอำนาจของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการมุ่งเน้นตอกย้ำเรื่องอธิปไตยเป็นของประชาชน และการต่อสู้ครั้งนี้ก็เพื่อทวงคืนอำนาจของประชาชน ฯลฯ สอดคล้องกับทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน ที่ไม่มีความเชื่อมั่นในความเป็นตัวแทนของระบบพรรคการเมือง และความจริงใจของรัฐบาล มีเป้าหมายในการเรียกร้องร่วมกันเพื่อสร้างกติกาหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545, น.3)

2. ปัจจัยแวดล้อมที่สร้างพลังในการรณรงค์ และสื่อสารทางการเมือง

ตลอดการชุมนุมของของ กปปส. มีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อหรือมีผลต่อประสิทธิภาพในการรณรงค์และสื่อสารทางการเมืองในหลายมิติ ทั้งสถานการณ์ทางการเมือง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ปัจจัยจากฝ่ายทหาร ปัจจัยจากฝ่ายตรงกันข้าม การสนับสนุนจากครอบครัวต่อ “กำนันสุเทพ” ปัจจัยจากช่วงเวลาและสถานที่ของการชุมนุม รวมถึงการสนับสนุนและการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลและองค์กรที่มีชื่อเสียง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการโน้มน้าวใจในส่วนของสร้างจุดดึงดูดใจในสาร (Message Appeals) โดยใช้แรงจูงใจ (Motivational Appeals) (ปาจริย์ อ่อนสะอาด, 2546, น. 59-63) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิเดช สุพงษ์ (2553) ที่ยอมรับว่า ปัจจัยแวดล้อมในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง ล้วนมีผลต่อกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เกิดความผันผวนอย่างรุนแรง สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวลดลงอันเนื่องมาจากปัจจัยการเมืองภายในประเทศและความตกต่ำของเศรษฐกิจโลก รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ทำให้การสื่อสารไม่สามารถทำได้เต็มที่

3. ภาพลักษณ์นักสื่อสารรณรงค์ทางการเมือง

นักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ รวมถึงกลุ่มคนใกล้ชิดที่เข้าร่วมการชุมนุม มีการรับรู้ภาพลักษณ์ของ “กำนันสุเทพ” ในมิติต่างๆ ทั้งในทิศทางบวกและลบ ซึ่งค่านิยมภาพลักษณ์เป็นไปตามแนวคิดของ เสรี วงษ์มณฑา (2541, น.13) คือ การรับรู้ข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ และการตีความส่วนตัวของแต่ละบุคคล ที่อาจเป็นภาพลักษณ์ด้านลบหรือด้านบวกก็ได้ ทั้งนี้การที่ ความเป็น “กำนันสุเทพ” ถูกมองในภาพด้านลบ เพราะมวลชนเกิดจากความไม่ไว้วางใจในการขึ้นมาเป็นแกนนำการชุมนุม อาจยังมีผลประโยชน์แอบแฝง เนื่องจาก

แกนนำหลักคนสำคัญที่เลือกเข้ามานำมวลชน ล้วนเป็นอดีต ส.ส.จากพรรคประชาธิปัตย์ทั้งสิ้น ส่วนช่องโทรทัศน์ดาวเทียมบลูสกายที่ใช้ในการถ่ายทอดตลอด 24 ชั่วโมงก็มีความเชื่อมโยงกับ พรรคประชาธิปัตย์เช่นกัน ทำให้ยังมีภาพของความเป็นนักการเมือง ประชาชนทั่วไปจึงยังไม่ไว้วางใจนัก ขณะที่ภาพด้านบวก “ก้านันสุเทพ” มีภาพลักษณ์ของความเป็นผู้นำภาคประชาชนที่กล้าหาญ เป็นนักจิตวิทยามวลชนที่มีความสามารถในการโน้มน้าวใจสูง อีกทั้งยังมีภาพลักษณ์การเป็นนักยุทธศาสตร์ นักปฏิวัติ และนักเคลื่อนไหวมวลชน ในงานวิจัยของ อธิติเดช สุพงษ์ (2553) มีผลการวิจัยที่ใกล้เคียงกัน กล่าวถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จากมุมมองของนักวิชาชีพ และนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งมีการรับรู้ภาพลักษณ์ของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยด้านบวก มองว่า เป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ มีความรู้ การศึกษาดี มีไหวพริบ พุดจาฉลัด และซื่อสัตย์สุจริต ส่วนภาพลักษณ์ด้านลบ มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง จนทำให้ได้ฉายาว่า “เด็กดี” หรือ “หล่อ หลัก ลอย” เช่นเดียวกับกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จากความเห็นของนักวิชาการสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ที่มองว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีภาพลักษณ์ในเชิงบวก คือ การเป็นผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ ส่วนภาพลักษณ์เชิงลบ คือ เชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป ใช้อำนาจโดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของการมีส่วนร่วม ปากไว และใช้อารมณ์ของตนเองเป็นใหญ่ (ขวัญชัย รุ่งฟ้าไพศาล, 2548)

ส่วนภาพ ความเป็นนักสื่อสารรณรงค์ทางการเมือง ของ “ก้านันสุเทพ” เป็นภาพลักษณ์ที่ไม่มีความเสถียร เนื่องจากการปรับเปลี่ยนบทบาทและภาพลักษณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลาอยู่ตลอดเวลาผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ เพื่อโน้มน้าวใจ และรักษาพลังของมวลชนเอาไว้ให้ได้ยาวนานที่สุด ซึ่งเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับการนิยาม “การสื่อสารรณรงค์ (Communication campaign) ของ Rogers และคณะ (1979) (อ้างถึงใน กิตติ กันภัย และคณะ, 2543, น. 228) ที่กล่าวไว้ว่า การสื่อสารรณรงค์ คือ ชุดกิจกรรมการสื่อสารที่ถูกวางแผนเอาไว้ล่วงหน้า โดยออกแบบขึ้นมาเพื่อเข้าถึงและจูงใจประชาชน โดยการใช้สาร(message) ที่มีความเฉพาะ การรณรงค์จะทำในช่วงเวลาสั้นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เชิงทัศนคติและพฤติกรรม ขณะเดียวกันจะมีการใช้สื่อที่หลากหลาย (multi-media approach) เสมอ การดำเนินการรณรงค์ของ “ก้านันสุเทพ” ก็ดำเนินไปในลักษณะเช่นนี้กล่าวจะบรรลุเป้าหมายได้

นอกจากนี้ บทบาทการเป็นนักสื่อสารรณรงค์ทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” ยังสามารถวิเคราะห์ได้ใน 2 มุมมอง เป็นได้ทั้งการโฆษณาชวนเชื่อ และการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ จากนิยามของ โรเจอร์ บราวน์ นักจิตวิทยา (Severin, W.J. & Tankard, J.R., J.W., 2001, p.109-110) อธิบายไว้ว่า การโน้มน้าวใจ หมายถึง การออกแบบระบบสัญลักษณ์บางอย่างเพื่อขึ้นำการกระทำ

ของบุคคล ซึ่งมีเทคนิควิธีการที่เชื่อมโยงและสามารถต่อยอดไปสู่การโฆษณาชวนเชื่อได้ เมื่อพฤติกรรมตอบสนองต่อการถูกโน้มน้าวใจนั้นเป็นไปตามเป้าหมายของผู้ที่ชักชวน แตกต่างกันตรงที่การโฆษณาชวนเชื่อ มีเป้าหมายการสื่อสารเพื่อประโยชน์ของผู้ชักชวน โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้รับสารว่าจะได้รับประโยชน์เหล่านั้นด้วยหรือไม่ ฉะนั้นการสื่อสารณรงค์ของ “กำนันสุเทพ” จึงถูกมองได้ทั้งในสองด้านว่า เป็นการรณรงค์เพื่อประโยชน์ของตัวเองและพวกพ้อง หรือเป็นการรณรงค์เพื่อประโยชน์ของส่วนร่วม

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะด้านการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัยที่พบว่า การสื่อสารและรณรงค์ทางการเมืองของ “กำนันสุเทพ” ที่ชักจูงมวลชนเข้าร่วมชุมนุมได้มากที่สุด ในประวัติศาสตร์ มาจากการบริหารจัดการการสื่อสารเชิงบูรณาการอย่างเป็นระบบ โดยใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย เช่น ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร การใช้วาทีศิลป์ การโน้มน้าวใจ การโฆษณาชวนเชื่อ การสื่อสารสองทอด และการใช้เครือข่ายที่มีเป้าหมายเดียวกัน ฯลฯ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์สื่อสารกับมวลชนในกลุ่มต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพได้

2. ผลการวิจัยที่พบว่า การสื่อสารณรงค์ของ “กำนันสุเทพ” ที่อยู่มาได้ยาวนานเกือบ 7 เดือน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีปัจจัยเอื้อจากบริบทสังคมด้านต่างๆ เช่น สถานการณ์ทางการเมือง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และการสนับสนุนจากบุคคลและองค์กรที่มีชื่อเสียง ฯลฯ ดังนั้นผู้วางแผนรณรงค์ต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมเสมอในการที่จะทำให้เป้าหมายการรณรงค์บรรลุผล

3. ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ “กำนันสุเทพ” ในฐานะผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือ เพราะมีคุณลักษณะในด้านความน่าไว้วางใจ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และความตั้งใจ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะของผู้สื่อสารรณรงค์ในกิจกรรมทางสังคมในด้านต่างๆ ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มุ่งศึกษาเชิงลึกในมิติด้านกลยุทธ์การสื่อสารและรณรงค์ทางการเมืองของ “กำนันสุเทพ” จากการสัมภาษณ์นักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ รวมถึงกลุ่มคนใกล้ชิดที่ร่วมชุมนุม ดังนั้นหากต้องการทราบถึงความเห็นของประชาชนที่หลากหลาย อาจใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจควบคู่ไปด้วย โดยการแจกแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุดทั้งกลุ่มสนับสนุน

และกลุ่มต่อต้าน ซึ่งอาจทำให้พบแง่มุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสื่อสาร และรณรงค์ทางการเมือง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆในอนาคต

2. งานวิจัยชิ้นนี้ ยังไม่ได้ลงลึกมุ่งเน้นศึกษาในส่วนของ การสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของ “กำนันสุเทพ” มากนัก ฉะนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนนี้ เพื่อสะท้อนให้เห็นกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ จากการเป็นนักการเมือง มาสู่การเป็นผู้นำมวลชนที่มีผู้ชุมนุมเข้าร่วมมากที่สุดในประวัติศาสตร์ ซึ่งจะทำได้องค์ความรู้ใหม่ที่รอบด้านยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การสื่อสาร และรณรงค์ทางการเมืองของผู้นำมวลชน นักการเมือง หรือ นักเคลื่อนไหว คนอื่นๆในเชิงลึก จะช่วยเปรียบเทียบให้เห็นแนวคิด และกระบวนการสื่อสารที่เหมือน หรือแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นองค์ความรู้ที่มีความลึก และรอบด้านมากขึ้น ในการนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่างๆในอนาคต